

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор

Львівського державного
університету внутрішніх справ
доктор юридичних наук, професор

Дмитро ШВЕЦЬ

2025

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації Павла СТРУЖА на тему
«Протидія розслідуванню порушень правил безпеки дорожнього руху та
засоби її подолання», поданої на здобуття ступеня доктора філософії
у галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»**

Кафедра кримінального процесу та криміналістики факультету № 1 (з підготовки фахівців для органів досудового розслідування Національної поліції України) Львівського державного університету внутрішніх справ, заслухавши публічну презентацію наукових результатів дисертації Павла СТРУЖА на тему «Протидія розслідуванню порушень правил безпеки дорожнього руху та засоби її подолання», а також за результатами оцінки рецензентів та експертної позиції учасників фахового семінару, проведеного 08 травня 2025 року, констатує наступне:

Тема дослідження є актуальною. Проблематика протидії розслідуванню кримінальних правопорушень є актуальною як для теорії криміналістики, так і для слідчої практики. Обґрунтуванням такого твердження, по-перше, є те, що для забезпечення узагальнення її закономірностей та вивченню особливостей подолання під час досудового розслідування присвячене окреме криміналістичне вчення про протидію розслідуванню кримінальних правопорушень та засоби її подолання, а по-друге, численність наукових розвідок питань протидії розслідуванню, які були здійснені за останні двадцять років у вітчизняній криміналістики свідчить про відповідний запит від слідчої практики на наукове забезпечення здійснення досудового розслідування в умовах чинення йому протидії з боку осіб, зацікавлених в уникненні кримінальної відповідальності винних. Аналіз стану наукової розробки обраної дисертантом теми свідчить про наявність публікацій, у яких питання протидії розслідуванню порушень правил безпеки дорожнього руху, кримінальна відповідальність за які передбачена статтею 286 КК України, розкривається або побіжним чином в рамках монографічних досліджень методики розслідування таких кримінальних правопорушень, або фрагментарно у окремих статтях чи тезах доповідей, присвячених окремим питанням чинення протидії розслідуванню та її подолання під час проведення окремих слідчих (розшукових) дій. Дорожньо-транспортні пригоди (далі ДТП) з жертвами, особливо, коли настає смерть двох чи більше потерпілих, або жертвою є дитина – завжди спричиняє суспільний резонанс.

Суспільство особливо у таких випадках очікує на притягнення до кримінальної відповідальності винних осіб. І кожен випадок уникнення такої відповідальності правопорушником спричиняє збурення у суспільстві, постановку питання до органів досудового розслідування на предмет добросовісного та професійного виконання обов'язків слідчим, керівником органу досудового розслідування, прокурором процесуальним керівником у кримінальному провадженні. А такі випадки на жаль у слідчій практиці є. Наведене дало підстави для твердження про актуальність здійсненого Павлом СТРУЖОМ дослідження протидії розслідуванню порушень правил безпеки дорожнього руху та засобів її подолання.

Дисертація виконана відповідно до Плану науково-дослідних робіт Львівського державного університету внутрішніх справ та наукової теми «Протидія кримінальним правопорушенням, підслідним Національній поліції: правові, кримінологічні та криміналістичні аспекти» (номер державної реєстрації 0121U113930, 0124U005075), яка розробляється на факультеті № 1 (з підготовки фахівців для органів досудового розслідування Національної поліції України) Львівського державного університету внутрішніх справ. Тема дисертації затверджена рішенням Вченої ради Львівського державного університету внутрішніх справ (протокол № 3 від 28 жовтня 2021 року).

Метою дисертації є кримінально-правова характеристика складу домашнього насильства, місце норми про домашнє насильство у системі кримінально-правових норм, що встановлюють відповідальність за насильство, оцінка (на підставі аналізу законодавчих та правозастосовних підходів) якості кримінального закону України в частині встановлення відповідальності за домашнє насильство.

З огляду на мету, в дисертації вирішено такі завдання:

- здійснено аналіз стану теоретичних уявлень про протидію розслідуванню та засоби її подолання на предмет їх охоплення наявного різноманіття її проявів під час вчинення як умисних кримінальних правопорушень, так і тих, що вчиняються з необережності, до числа яких відносяться передбачені ст. 286 КК України;

- визначено зміст та сутність криміналістичної характеристики протидії розслідуванню кримінальних правопорушень, її співвідношення із криміналістичною характеристикою кримінального правопорушення та місце в структурі методики його розслідування;

- розкрито на підставі узагальнення матеріалів слідчої практики та опитування слідчих зміст форм та способів протидії розслідуванню порушень правил безпеки дорожнього руху;

- описано структуру діяльності з подолання протидії розслідуванню порушень правил безпеки дорожнього руху;

- визначено систему засобів подолання протидії розслідуванню порушень правил безпеки дорожнього руху;

- описано на підставі аналізу слідчої практики комплекс умов (об'єктивних та суб'єктивних), які можуть впливати на формування слідчих ситуацій протидії розслідуванню порушень правил безпеки дорожнього руху, та виділено їх різновиди на початковому, наступному та кінцевому етапі розслідування;

– описано особливості подолання протидії розслідуванню порушень правил безпеки дорожнього руху проведенням слідчих (розшукових) дій.

Об'єктом дослідження є кримінальні процесуальні правовідносини, які виникають під час подолання протидії розслідуванню кримінальних правопорушень.

Предметом дослідження є протидія розслідуванню порушень правил безпеки дорожнього руху та засоби її подолання.

Методологічну основу дослідження складають наступні методи наукового пізнання: діалектичний метод – забезпечив наукову розвідку явищ протидії розслідуванню та її подолання під час здійснення кримінальних проваджень щодо порушень правил безпеки дорожнього руху як компонентів загальних явищ протидії розслідуванню кримінальних правопорушень та її подолання; методи аналізу, синтезу, формальної логіки – забезпечили опрацювання наукового доробку (підрозділи 1.1, 1.2., 1.3., 2.1., 2.2.), слідчої практики (підрозділи 1.2., 1.3., 2.1., 2.2., 2.3.), а також із використанням методу абстрагування – формування проміжних за розділами та загальних висновків дисертації; спостереження використано для одержання даних про особливості проявів протидії розслідуванню у кримінальних провадженнях про порушення правил безпеки дорожнього руху, передбачених ст. 286 КК України, та діяльності слідчого та інших осіб, які залучаються ним, для подолання протидії розслідуванню (підрозділи 1.3., 2.1., 2.2., 2.3); мисленнєве моделювання – забезпечило визначення типових слідчих ситуацій протидії розслідуванню порушень правил безпеки дорожнього руху, які можуть виникати на початковому, наступному та завершальному етапах розслідування, а мисленнєвий експеримент – дозволив сформулювати наукові рекомендації щодо виявлення, нейтралізації/усунення, попередження протидії розслідуванню цієї категорії кримінальних правопорушень (підрозділи 2.2, 2.3); пошуково-бібліографічний метод – забезпечив підбір літературних джерел за темою дослідження (підрозділи 1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 2.2, 2.3); методи соціологічної вибірки, опитування шляхом анкетування, інтерв'ювання та статистичного зведення використані для одержання від респондентів відомостей з питань теми дослідження (підрозділи 1.3., 2.1., 2.2., 2.3).

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є першим комплексним дослідженням, у якому охоплені питання особливостей проявів протидії розслідуванню порушень правил безпеки дорожнього руху та застосування засобів їх подолання. До основних положень, що містять наукову новизну, потрібно віднести такі:

у перше:

– визначено криміналістичну характеристику протидії розслідуванню окремого різновиду кримінального правопорушення, як систему даних про типові криміналістично значимі її ознаки, відомості про які є необхідними для виявлення фактів здійснення протидії розслідуванню, з'ясування їх впливу на джерела фактичних даних про обставини події кримінального правопорушення та осіб, причетних до неї, визначення засобів подолання протидії. Обґрунтовано потребу включити її як окремий компонент, поряд із криміналістичною характеристикою кримінального правопорушення, в структуру методики його розслідування;

— запропоновано виділяти як компоненти криміналістичної характеристики протидії розслідуванню окремого виду кримінального правопорушення характеристики: 1) суб'єктів протидії розслідуванню, їх мотивів та типових об'єктів впливу; 2) форм, способів протидії розслідуванню та їх вплив на джерела фактичних даних про обставини події кримінального правопорушення; 3) ознак застосування певних способів протидії розслідуванню;

удосконалено:

— уявлення про спосіб кримінального правопорушення, які сформувалися на основі вивчення вчинення умисних злочинів, шляхом обґрунтування виключення з його визначення вербальних конструкцій «злочинний замисел», «досягнення злочинної мети» для забезпечення охоплення ознак способів як умисних, так і необережних кримінальних правопорушень. Відповідно способом кримінального правопорушення є сукупність приймів, методів, послідовність дій з використання знарядь, засобів, реалізація яких призводить до суспільно небезпечних наслідків;

— підходи до визначення поняття протидії розслідуванню кримінального правопорушення, в якому враховані особливості виникнення та розвитку цього явища у зв'язку із вчиненням та розслідуванням як умисних, так і необережних кримінальних правопорушень, шляхом виключення з її визначення вказівки, що протидія розслідуванню може бути спланованою до вчинення кримінального правопорушення, чого не має місце при вчиненні необережних кримінальних правопорушень;

— систему понятійно-категоріального апарату теорії криміналістики шляхом запровадження в науковий обіг замість терміну «протидія розслідуванню злочинів» — «протидія розслідуванню кримінальних правопорушень» для забезпечення охоплення всіх явищ протидії як розслідуванню злочинів, так і кримінальних проступків;

— уявлення про різновиди суб'єктів протидії розслідуванню порушень правил безпеки дорожнього руху, мотиваційну основу їх дій та потенціал чинення протидії, різновиди способів приховування слідів ДТП та причетності особи до неї, а також способи внутрішнього та зовнішнього впливу на хід та результати досудового розслідування;

набули подальшого розвитку:

— уявлення щодо структури діяльності з подолання протидії розслідування шляхом обґрунтування необхідності запровадження в науковий обіг визначення наступного після виявлення протидії етапу — нейтралізації/усунення протидії розслідуванню. Нейтралізація передбачає здійснення заходів, які виключають ефективність протидії розслідуванню певним способом, а при усуненні протидії — відбувається її повне припинення з боку суб'єкта протидії;

— уявлення про типові слідчі ситуації протидії розслідуванню порушень правил безпеки дорожнього руху шляхом виділення та описання їх різновидів, що можуть формуватися на початковому, наступному та завершальному етапах розслідування цих кримінальних правопорушень;

— погляди на систему засобів подолання протидії розслідуванню, до числа яких запропоновано, поряд з правовими та криміналістичними засобами, включати організаційно-управлінські та інформаційні;

– положення щодо суб'єктів подолання протидії розслідуванню, яких запропоновано розділяти на дві групи: 1) особи, які здійснюють організацію, координацію та реалізацію засобів подолання протидії розслідування (слідчий (прокурор процесуальний керівник), керівник органу досудового розслідування); 2) особи, які залучаються до застосування засобів подолання протидії розслідуванню (співробітники оперативного підрозділу, родичі, близькі до суб'єктів протидії осіб, які співробітничать зі слідчим, громадські активісти, представники правозахисних організацій, журналісти, блогери, які працюють у сфері висвітлення діяльності правоохоронних органів на різних інформаційних платформах);

– положення щодо використання для нейтралізації/усунення протидії розслідування порушень правил безпеки дорожнього руху тактичних операцій «Розшук водія та транспортного засобу», «Розшук підозрюваного», «Перевірка показань учасників ДТП», «Подолання неправомірного впливу на слідчого з боку вищого керівництва», «Документування факту надання – одержання неправомірної вигоди слідчому (прокурору)»;

– рекомендації щодо виявлення, нейтралізації/усунення, попередження протидії розслідуванню порушень правил безпеки дорожнього руху проведенням слідчих оглядів, допитів, слідчих експериментів, судових експертиз, зокрема, із залученням технологій фіксування руху транспортного засобу у процесі ДТП, 3-d сканування та фотограмметрії.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що отримані наукові положення можуть бути використані:

– у науково-дослідній сфері – для подальших досліджень проблем розслідування злочинів у сфері транспорту (Акт впровадження у наукову діяльність Львівського державного університету внутрішніх справ результатів дослідження від 08.04.2025 №5);

– у правозастосовній діяльності – під час досудового розслідування фактів порушень правил безпеки дорожнього руху;

– у освітньому процесі – при викладанні криміналістики (Акт впровадження у освітній процес Львівського державного університету внутрішніх справ результатів дослідження від 08.04.2025 №23).

Основні положення і результати дисертації апробовані на таких науково-практичних заходах: «Теорія та практика протидії злочинності у сучасних умовах (м. Львів, 21 жовтня 2022 року), «Теорія та практика протидії злочинності в умовах дії правового режиму воєнного стану» (м. Львів, 8 листопада 2024 року), «Процесуальне та криміналістичне забезпечення досудового розслідування» (м. Львів, 29 листопада 2024 року).

Основні результати дисертації відображено у шести наукових працях. Серед них три статті опубліковані в журналах, визнаних Міністерством освіти і науки України науковими фаховими виданнями з юридичних наук категорії «Б», та три праці апробаційного характеру, а саме:

- *праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації*

1. Струж П. В. Тактичні засади подолання протидії розслідуванню порушень правил безпеки дорожнього руху під час проведення огляду місця події. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2023. Вип. 6 (53). С. 176–181.

2. Струж П. В. Поняття протидії розслідуванню необережних кримінальних правопорушень чи зі змішаною формою вини. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 9. С. 393–395.

3. Струж П. В. Особливості форм протидії розслідуванню порушень правил безпеки дорожнього руху. *Право і суспільство*. 2024. №5. С. 318–325.

- *праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації*

4. Струж П. В. Сутність протидії розслідуванню необережних кримінальних правопорушень та кримінальних правопорушень зі змішаною формою вини. *Теорія та практика протидії злочинності у сучасних умовах: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (21 жовтня 2022 року) / упор. Л. В. Павлик, У. О. Цмоць*. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. С. 328–332.

5. Струж П. В. Чинники, що впливають на протидію розслідуванню з боку особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, передбачене ст. 286 КК України. *Теорія та практика протидії злочинності в умовах дії правового режиму воєнного стану : збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції (8 листопада 2024 року) / упор. Р. М. Андрусишин*. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2024. С. 237–242.

6. Струж П. В. Зміст та місце криміналістичної характеристики протидії розслідуванню в методиці розслідування кримінального правопорушення. *Процесуальне та криміналістичне забезпечення досудового розслідування : тези доповідей учасників науково-практичного семінару (29 листопада 2024 року) / упор. І. І. Татарин*. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2024. С. 135–140.

З огляду на викладене, фаховий семінар кафедри кримінального процесу та криміналістики факультету № 1 (з підготовки фахівців для органів досудового розслідування Національної поліції України) Львівського державного університету внутрішніх справ приймає рішення надати Висновок про те, що дисертація Павла СТРУЖА на тему «Протидія розслідуванню порушень правил безпеки дорожнього руху та засоби її подолання», подана на здобуття ступеня доктора філософії у галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»,

1) містить елементи наукової новизни, а її результати мають теоретичне і практичне значення для вітчизняної юридичної науки;

2) відповідає Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261, Вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня

2022 року № 44, а також положенням освітньо-наукової програми «Право» для підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти – доктора філософії – за спеціальністю 081 «Право» у Львівському державному університеті внутрішніх справ;

3) відображена у шести публікаціях, зокрема: у трьох статтях, опублікованих у фахових виданнях категорії Б, перелік яких затверджено МОН України, а також у двох тезах доповідей на науково-практичних заходах;

4) виконана дисертанткою самостійно, отримані теоретичні висновки і результати демонструють особисті дослідження автора;

5) рекомендується до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Голова засідання фахового семінару:

завідувач кафедри кримінального процесу

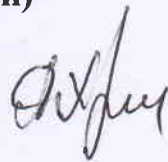
та криміналістики факультету № 1

(з підготовки фахівців для органів досудового розслідування Національної поліції України)

Львівського державного університету

внутрішніх справ

кандидат юридичних наук, доцент

Андрій ХИТРА